

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคไข้เลือดออกยังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย เพราะมีจำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยตายสูง ตลอดระยะเวลา 30 กว่าปีที่ผ่านมา องค์การอนามัยโลกประมาณการว่ามีประชากรในเขตร้อน ที่มีความเสี่ยงต่อโรคนี้จำนวน 2,500 ล้านคน และในแต่ละปีมีผู้ป่วยประมาณ 1 ล้านคน สำหรับในทวีปเอเชียได้ และเอเชียอาคเนย์มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเกือบทุกประเทศที่ผ่านมา (The First International Conference on Dengue/Dengue Hemorrhagic Fever, 2000 อ้างถึงในวินัย สติมัน, 2545) สำหรับในประเทศไทยเกิดการระบาดใหญ่ครั้งแรกปี พ.ศ.2501 ที่กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง จากนั้นโรคได้แพร่กระจายไปยังจังหวัดต่างๆที่เป็นหัวเมืองใหญ่ ซึ่งมีประชากรหนาแน่น และสามารถเดินทางติดต่อไปสะดวกทำให้โรคแพร่กระจายได้เร็วขึ้นและกระจายไปทั่วทุกจังหวัดของประเทศ ในที่สุด (กองโรคติดต่อทั่วไป, กรมควบคุมโรค, 2546)

จากรายงานสถานการณ์โรคของกรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข (กรมควบคุมโรคติดต่อ, 2553) พบว่าในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทย มีจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก จำนวน 52,919 ราย อัตรา 83.48 ต่อแสนประชากร มีคนตายด้วยโรคไข้เลือดออก 46 ราย อัตราตายร้อยละ 0.09 ซึ่งลดลงจากปี 2551 ที่มีผู้ป่วยสูงถึง 87,494 คน คิดเป็นอัตรา 138.80 ต่อประชากรแสนคน มีคนตายด้วยโรคไข้เลือดออกสูงถึง 101 ราย คิดเป็นอัตรา ร้อยละ 0.12 ของผู้ป่วย และมีสถิติย้อนหลังของอัตราป่วยต่อประชากรแสนคน คือ ปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 59.16 ปี พ.ศ.2548 เท่ากับ 72.17 ปี พ.ศ.2549 เท่ากับ 68.02 และปี พ.ศ.2550 เท่ากับ 104.21 จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นแทบจะทุกปี

จังหวัดชุมพร จากข้อมูลการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา พบว่ามีการระบาดลักษณะ ปีเว้นปี หรือปีเว้น 2 ปี และยังคงพบมีผู้เสียชีวิต โดยในปี พ.ศ.2544 มีรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก พบผู้ป่วย 896 ราย อัตราป่วย 192.25 ต่อแสนประชากร และเสียชีวิต 6 ราย อัตราการตาย ร้อยละ 1.29 (กรมควบคุมโรคติดต่อ, 2553) และสถิติอัตราการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของจังหวัดชุมพร (คำนวณ อึ้งชูศักดิ์, 2546 : 9) สูงกว่าอัตราป่วยของประเทศไทย คือ ปี พ.ศ.2547 มีอัตราป่วยเท่ากับ 148.60 ต่อแสนประชากร ปี พ.ศ.2548 มีอัตราป่วยเท่ากับ 65.83 ปี พ.ศ.2549 มีอัตราป่วยเท่ากับ 75.20 ปี พ.ศ.2550 มีอัตราป่วยเท่ากับ 227.65 ปี พ.ศ.2551 มีอัตราป่วยเท่ากับ 160.40 และปี 2552 มีอัตราป่วย

137 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งสูงเกินกว่าอัตราป่วยที่กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายให้ทุกจังหวัด กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานป้องกันโรคไข้เลือดออกให้ลดอัตราป่วยลงเหลือไม่เกิน 50 ต่อประชากรแสนคน อำเภอทุ่งตะโก มีอัตราการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก ต่ำกว่าอัตราป่วยของจังหวัดชุมพร มาโดยตลอดทุกปี และยังต่ำกว่าอัตราการป่วยของประเทศไทย คือ ปี พ.ศ. 2547 มีอัตราป่วย 6.47 ต่อประชากรแสนคน ปี พ.ศ. 2548 มีอัตราป่วย 42.59 ต่อประชากรแสนคน ปี พ.ศ. 2549 มีอัตราป่วย 58.25 ต่อประชากรแสนคน ปี พ.ศ. 2550 มีอัตราป่วย 8.48 ต่อประชากรแสนคน ปี พ.ศ. 2551 มีอัตราป่วย 32.23 ต่อประชากรแสนคน และ ปี พ.ศ. 2552 มีอัตราป่วย 32.23 ต่อประชากรแสนคน จะเห็นได้ว่าในรอบ 6 ปีนี้ จะมีเพียงปีเดียวเท่านั้นที่มีอัตราป่วยสูงกว่าอัตราที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ ไข้เลือดออก เป็นโรคติดต่อที่มียุงลาย (*Aedes aegypti*) เป็นพาหะนำโรค ยุงลายมักจะมีแหล่งอาศัยอยู่ในอาคาร บ้านเรือน ใกล้ชิดกับคน และขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว จึงต้องอาศัยการควบคุมป้องกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (กรมควบคุมโรคติดต่อ, 2553) กระทรวงสาธารณสุขถือว่าการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก เป็นนโยบายสำคัญ และบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศฉบับที่ 9 (2545-2549) อันเป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการเฉลิมพระเกียรติ ปี พ.ศ. 2542-2543

แม้ว่าในอำเภอทุ่งตะโกจะยังคงมีจำนวนผู้ป่วยอยู่ แต่เป็นจำนวนที่มีน้อยอยู่ในระดับที่สามารถควบคุมไม่ให้เกิดปัญหาได้ การจะลดอัตราการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกลงให้ได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน เช่น พฤติกรรมการป้องกันตัวเองของประชาชน การลดจำนวนประชากรยุงลาย การนำนวัตกรรมมาใช้ในการป้องกัน หรือดึงเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ และอีกปัจจัยหนึ่งคือ ประสิทธิภาพของบุคลากรสาธารณสุข และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานควบคุมโรคของทีมงานสุขภาพ การลดอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของอำเภอทุ่งตะโกให้มีอัตราไม่เกินเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดเป็นความจำเป็น และท้าทายความสามารถของบุคลากรสาธารณสุขที่รวมเป็นทีมสุขภาพในสถานบริการสาธารณสุข ทั้งสถานอนามัย และโรงพยาบาลที่จะระดมสรรพกำลังที่มีทั้งคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ความรู้ทางวิชาการ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเข้ามาแล้วบริหารจัดการ แล้วนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลที่ต้องการ

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถคาดการณ์ได้ว่า บุคลากรสาธารณสุขอำเภอทุ่งตะโกเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านสาธารณสุข และได้นำความรู้ความสามารถมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยความพึงพอใจ ทำให้อัตราการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของอำเภอทุ่งตะโก ต่ำกว่าอัตราที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดเป็นนโยบายแต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกัน

และควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานควบคุมป้องกันการโรคไข้เลือดออกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังและทัศนคติของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนกับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

สมมติฐานการวิจัย

1. บทบาทที่คาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร
2. ทัศนคติของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

1.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ฐานะในครอบครัว เพศ อายุ จบการศึกษาสูงสุด ชั้น/หรือเทียบเท่า สถานะหน้าที่ ระยะเวลาในการทำงานในตำแหน่ง และการได้รับการอบรมหรือให้ความรู้เรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

1.1.2 บทบาทที่คาดหวังในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ได้แก่ บทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข บทบาทของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และบทบาทของประชาชน

1.1.3 ทักษะต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ประกอบด้วย ขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนการประเมินผล

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 กลุ่มบุคลากรภาครัฐ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข บุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวน 1,559 คน

2.1.2 กลุ่มประชาชนทั่วไปในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวน 4,927 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 กลุ่มบุคลากรภาครัฐ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข บุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวน 1,559 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1988 อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 284-285) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 319 คน

2.2.2 กลุ่มประชาชนทั่วไปในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ตามหน่วยบริการสาธารณสุข จำนวน 7 แห่ง จำนวน 4,927 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1988 อ้างถึงใน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 284-285) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน เป็นการแบ่งกลุ่มประชาชนตามหน่วยบริการสาธารณสุขที่แตกต่างกัน โดยสุ่มตามจำนวนประชาชนแยกตามหน่วยบริการสาธารณสุขในกลุ่มย่อยกำหนดเป็นสัดส่วนตามจำนวนประชากรของประชาชนแยกตามหน่วยบริการสาธารณสุขแต่ละแห่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน รวมทั้งสิ้น 689 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกทัศนคติต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ประกอบด้วย ขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนการประเมินผล

4. ขอบเขตด้านพื้นที่และระยะเวลา

4.1 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ สถานบริการสาธารณสุขในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลทุ่งตะโก สถานีอนามัยตำบลตะโก สถานีอนามัยบ้านทับช้าง สถานีอนามัยบ้านสามแยกจำปา สถานีอนามัยตำบลปากตะโก และสถานีอนามัยบ้านอำมะม่วง

4.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาคือตั้งแต่วันที่ พฤษภาคม- พฤศจิกายน 2554

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

บทบาทที่คาดหวังในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก หมายถึง บทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข บทบาทของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และบทบาทของประชาชนในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

บทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีบทบาทในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแก่บุคคลครูอนามัยโรงเรียน ผู้นำนักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป และมีการสำรวจและวิเคราะห์ดัชนีความชุกของน้ำยุงลายค่า (HI) ในหมู่บ้านและแจ้งให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทราบ

บทบาทของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยมีการณรงค์ให้มีการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงในพื้นที่ที่มีการระบาดของไข้เลือดออก การพ่นสารเคมีชนิดหมอกควัน

หรือละอองฝอย ทำลายยุงในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หมายถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยการให้คำแนะนำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแก่ประชาชนในหมู่บ้านเป็นหน้าที่การแจกทรายอะเบท เพื่อกำจัดลูกน้ำยุงลาย รวมนครกกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย และการสำรวจค่าความชุกของลูกน้ำยุงลาย

บทบาทของประชาชน หมายถึง ประชาชนในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีบทบาทในการให้คำแนะนำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแก่สมาชิกในครัวเรือน การใช้ทรายอะเบท เพื่อกำจัดลูกน้ำยุงลายในบ้าน การให้ความร่วมมือในปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในบ้าน/ในหมู่บ้าน

ทัศนคติ หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชน ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีทัศนคติต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยทุกคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่อง และคิดว่าการป้องกันควบคุมกำจัดยุงลายก่อนการระบาดของโรค ควรส่งเสริมให้ประชาชนทำลายลูกน้ำในบ้านตนเองทุกหลังคาเรือนเพราะได้ผลดี ราคาถูก ปลอดภัย

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก หมายถึง การมีส่วนร่วมในเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนของในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนการประเมินผล

ขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผน หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยเข้าร่วมประชุมเพื่อค้นหาปัญหาและสาเหตุของโรคไข้เลือดออก เข้าร่วมหาสาเหตุการระบาดของโรค

ขั้นตอนการดำเนินงาน หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชน ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยส่งเสริมแนะนำการเลี้ยงและแจกจ่ายปลากินลูกน้ำให้ผู้อื่น เคยให้คำแนะนำแก่ประชาชนเกี่ยวกับการกำจัดลูกน้ำและยุงลาย เคยตรวจสอบดูลูกน้ำและยุงลายในบ้านหรือหน่วยงาน เคยใส่ทรายอะเบทในภาชนะเก็บกักน้ำและเคยจัดหาฝาปิดภาชนะเก็บกักน้ำ

ขั้นตอนการประเมินผล หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชน ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีส่วนร่วมในการประเมินผล เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยเคยสำรวจลูกน้ำยุงลาย และเคยเข้าร่วมประชุม เพื่อปรึกษาหารือเรื่องความสำเร็จ/ล้มเหลว/ปรับปรุงวิธี การกำจัดลูกน้ำและยุงลายของหมู่บ้าน/ตำบล

ทุกภาคส่วน หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชน ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

โรคไข้เลือดออก หมายถึง โรคไข้เลือดออกตามคำนิยามศัพท์ทางระบาดวิทยาของ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก หมายถึง การดำเนินเพื่อป้องกันไม่ให้เกิด การเจ็บป่วย และหยุดการแพร่กระจายของโรคไข้เลือดออก ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข เช่น การทำลายหรือลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย การทำลายลูกน้ำยุงลาย การป้องกันมิให้ยุงลายกัด การให้ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก เป็นต้น โดยในช่วงเวลาปกติหรือยังไม่เกิดการระบาดของโรคเรียกว่า การป้องกัน และในช่วงที่มีการระบาดของโรคเกิดขึ้นเรียกว่า การควบคุมโรค

บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบ การปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลตำบล และองค์การบริหาร ส่วนตำบลที่อยู่ในอำเภอทุ่งตะโก อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หมายถึง ข้าราชการหรือลูกจ้างของกระทรวงสาธารณสุขที่ปฏิบัติงาน ประจำอยู่ในสถานบริการสาธารณสุข หน่วยควบคุมโรคนำโดยแมลงที่อยู่ในอำเภอทุ่งตะโก และ มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสุขภาพอนามัยของ ประชาชนในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หมายถึง ตัวแทนประชาชนที่ได้รับการ คัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านและผ่านการอบรมให้ปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานในหมู่บ้าน

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อยู่ในหน่วยบริการสาธารณสุขในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัด ชุมพร

บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง บทบาทที่คาดหวังของเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนที่อยู่ในหน่วยบริการสาธารณสุขในอำเภอ ทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ที่มีบทบาทในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขกับหลักการยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และได้นำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร
2. ได้ทราบทัศนคติต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร
3. ได้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังและทัศนคติของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร